

DSK Notat

Emne: Differentieret moms

Dato: 21. juli 2014

Fra: Claus Bøgelund Nielsen

Blandt samtlige 28 EU-lande er Danmark det eneste land, der ikke arbejder med differentierede momssatser. Samtlige differentierede momssatser i resten af EU indbefatter lavere moms på alle eller udvalgte fødevarer.

Den danske standardsats er som bekendt 25%, og det giver Danmark EU's næsthøjeste generelle moms. Kun Ungarn har med 27% en højere standardmoms end den danske, der dog deler andenpladsen med Sverige og Kroatien.

Kommissionen udarbejder løbende en oversigt, der viser de aktuelle momssatser i samtlige EU-lande. Den seneste udgave er opdateret pr. 1. juli 2014 og kan ses her: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

Det fremgår på side 4, at samtlige andre EU-lande (i større eller mindre grad) arbejder med nedsat moms på fødevarer. Der kan enten være tale om en generel nedsat moms på alle fødevarer (fx Tyskland 9% og Sverige 12%) eller en nedsat sats på udvalgte varer (fx Kroatien 5% og Ungarn 18% begge på mejerivarer).

Danskerne ønsker differentieret moms – især på fødevarer!

En befolkningsundersøgelse gennemført af Norstat for DSK i juli 2014¹ viser meget markant opbakning til lavere moms for fødevarer, og især de meste sunde fødevarer.

Spørgsmål: Danmark har med 25% Europas højeste moms på fødevarer (frugt og grønt, kød og pålæg, mejeri, drikkevarer, brød mv.) Mener du, at 25% moms på fødevarer er:

Svar:	For højt	76%
	Passende	19%
	For lavt	0%
	Ved ikke	5%

¹ Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, DSK, i juli 2014 med i alt 1005 gennemførte internetbaserede interviews blandt et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning

Spørgsmål: Vi nævner herunder en række forskellige varegrupper. Vi vil gerne have din holdning til, om momsen i Danmark bør sænkes for de pågældende varer:

Svar:

Varegruppe	Ja	Nej	Ved ikke
Bleer	51%	30%	19%
Bøger	28%	58%	14%
Børnetøj/børnesko	45%	41%	14%
Elektronik	27%	60%	13%
Frisk frugt & grønt	87%	8%	5%
Fødevarer med Nøglehullet	81%	11%	7%
Hotelovernatninger	25%	60%	15%
Isenkram	20%	65%	15%
Kød og pålæg	68%	25%	7%
Legetøj	18%	67%	14%
Mad på restauranter	36%	51%	13%
Mejerivarer	76%	17%	6%
Sportstøj og sportsudstyr	25%	62%	13%
Voksentøj/sko	27%	61%	13%
Økologiske varer	75%	16%	9%

Selv med den statistiske usikkerhed må det konkluderes, at der er et særdeles markant ønske i befolkningen om lavere moms på fødevarer; først og fremmest især frisk frugt

og grønt og andre Nøglehulsmærkede fødevarer, der entydigt opfattes og defineres som "det sunde valg."

EU tillader formentlig ikke, at der differentieres i forhold til produktionsmetode eller differentieres på moms inden for den enkelte varegruppe. Dermed er lav moms på økologiske varer eller Nøglehulsmærkede fødevarer ikke umiddelbart muligt under de nuværende regler. Ifølge lektor Marcus Schmidt, der er ekspert i detailhandel på Institut for Marketing på CBS, overvejer man i Tyskland at indføre en særlig lav moms for sunde fødevarer og fairtradevarer.¹ Hvis de tyske overvejelser kan godkendes af EU, er der samtidig en åbning for lavere moms på fx Nøglehulsmærkede fødevarer i Danmark.

Fordele ved differentieret moms:

- Når man sammenligner forbrugerpriserne på fødevarer i Danmark med tilsvarende priser i andre lande, fremstår danske priser blandt EU's dyreste. Det er åbenlyst, at EU's højeste moms på almindelige fødevarer medvirker til høje fødevarerpriser. Lavere moms vil give forbrugerne billigere fødevarer.
- "Pisk og gulerod" er en ofte anvendt kombination, når man politisk vil fremme en sag. På fødevarerområdet har forbrugerne og erhvervet kun mødt "piscen", men har endnu "guleroden" til gode! Vi har EU's højeste generelle moms, og i modsætning til både Sverige og Tyskland har vi allerede i dag punktafgifter – oven i momsen – på is, slik, chokolade og andre søde sager.
- Mindre grænsehandel. 66% af husstandene fra Region Syddanmark oplyser, at de køber "fødevarer og andre dagligvarer", når de grænsehandler. 42% af husstandene fra Region Syddanmark grænsehandler i øvrigt 4 – 5 gange årligt eller oftere.²

Ulemper ved differentieret moms:

- Det kan være øgede administrative omkostninger, hvis der indføres differentieret moms, krav om mærkning, afgrænsninger i forhold til varer med højere moms, udgifter til kontrol og revision mv. Der er tale om omkostninger, der alene vil forekomme i forhold til den hovedgruppe af tiltag, der er baseret på nedsat moms.
- Momsen udgør i runde tal ca. 20% af det samlede skatte- og afgiftsprodukt. Hvis man først åbner for differentieret moms for ét område, vil der hurtigt opstå et pres på politikerne for nedsat moms på andre områder, og dermed vil finansieringen blive udfordret politisk. Det kræver politiske prioriteringer.
- EU's medlemsstater er begrænset af nogle overordnede regler. Det betyder fx, at der ikke må differentieres i forhold til produktionsmetode. Dermed er det ikke muligt at sætte momsen ned på kun økologiske fødevarer. Der må heller ikke differentieres inden for en given varegruppe. Der må gerne indføres en særlig lav moms for mælk, men der må ikke skelnes mellem fx skummetmælk og sødmælk; mælk er mælk.

DSK's holdning

Prisen er særdeles vigtig, når forbrugerne handler, og selv mindre ændringer i priserne påvirker forbrugernes valg i form af mere eller mindre forbrug og/eller mere eller mindre grænsehandel. Der er tilstrækkelig historisk viden til, at vi med sikkerhed ved, at højere

¹ Kilde: <http://politiken.dk/oekonomi/virksomheder/ECE2340435/discountkaede-danskerne-hader-loeftedepegefinger-men-vi-kan-goere-det-nemt-at-vaelge-sundt/>

² Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, DSK, i juli 2014 med i alt 1005 gennemførte internetbaserede interviews blandt et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning ⁴ Kilde:

http://www.foodupply.dk/article/view/35588/discountkaede_halverer_momsen_pa_okologiske_varer#.U80SvPU9Mw

afgifter på dagligvarer medfører højere priser, og dermed mindre salg i danske butikker og stigende grænsehandel. Tilsvarende medfører lavere afgifter også lavere forbrugerpriser og øget salg i danske butikker samt mindre grænsehandel. Discountkæden Kiwi har periodevis markedsført sig med "halv moms", hvor kæden med succes har sænket priserne på frisk frugt og grønt med et beløb svarende til halv moms. I Norge steg salget af frugt og grønt med 23%, da momsen blev halveret i Kiwi's butikker.⁴

Da forbrugerne træffer en stor del af deres valg under indkøbsturen i dagligvarebutikkerne, er det indlysende, at muligheden for påvirkning under indkøbet er stor. Selv om der sælges langt flere sunde varer i dag end for blot 5, 10 og 15 år siden, kan forbrugernes valg fortsat påvirkes med "et kærlig puf," hvor lavere pris er effektiv.

Det kan ikke udelukkes, at en momsdifferentiering til fordel for frisk frugt og grønt kan medføre visse meromkostninger til administration af momsen. Men både staten og erhvervet bør kunne bære disse evt. omkostninger, der formentlig mere end opvejes af de på langt sigt positive samfundsøkonomiske effekter. Lavere moms indeholder også et socialt element, da den kommer alle i samfundet til gode. Især børnefamilier, hvor en stor del af rådighedsbeløbet går til de daglige fornødenheder, og lavindkomstgruppen, som er stærk overrepræsenteret blandt overvægtige.

Alle andre EU-lande kan sagtens administrere differentierede momssatser. Dansk detailhandel er uden problemer i øvrigt vant til at administrere 0-momsen på aviser og porto.

På den baggrund har DSK siden 2005 foreslået, at momsen på frisk frugt og grønt sænkes markant i foreløbig en tre- eller fem-årig forsøgsperiode med henblik på at drage såvel sundhedsmæssige som økonomiske erfaringer af en sådan momsdifferentiering.

Hvis forsøgsperioden falder ud som forventning – stigende salg af entydigt sunde fødevarer – er vejen åbnet for, at gøre ordningen permanent og endda følge i fodsporet på andre EU-lande ved enten at sænke fødevaremomsen generelt eller blot på flere udvalgte varegrupper.